വർത്തമാനം

വേദന, സാമൂഹ്യത, ആത്മീയത

(2007 ഡിസംബർ ഏഴിന്, തൃശ്ശൂർ സാന്ത്വന ചികിത്സാകേന്ദ്രം പരിശീലനശാലയിൽ വെച്ച്, സാന്ത്വന ചികിത്സാകേന്ദ്രത്തിലെ അംഗങ്ങൾ നടത്തിയ വർത്തമാനങ്ങൾ)

തയ്യാറാക്കിയത്: **ഇന്ദിര, ഭാഗ്യലക്ഷ്മി**

അരവിന്ദാക്ഷൻ: എന്താണ് വേദനയെന്നതു കൊണ്ട് നാം മനസ്സിലാക്കുന്നത്, മറ്റുള്ളവരമായി പങ്കിടുന്നത്..?

ഡോ. എ.കെ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ: വേദനയെന്തെന്ന് എല്ലാവർക്കുമറിയാം. വേദനയെന്തെന്നു പറയാൻ പ്രയാസമാണ്. വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിലും വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിൽ ഒരുപാട് നിർവ്വചനങ്ങളുണ്ട്. എന്തിനാണ് വേദന? ശാരീരികവ്യവസ്ഥിതിയിൽ നമ്മുടെ സംരക്ഷണത്തിനുള്ളതാണ്. നമ്മുടെ സംരക്ഷണത്തിനുള്ളതാണ്. നമ്മുടെ ശാരീരിക വ്യവസ്ഥിതിയിൽ എന്തെങ്കിലും തകരാറുണ്ടെന്നു വേദന സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. വേദന തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയാത്ത കുട്ടികൾ എട്ടുവയസ്സിൽ കൂടുതൽ ജിവിച്ചിരിക്കില്ല. പക്ഷേ മനുഷ്യനെ കാൻസറിൽനിന്നു രക്ഷിക്കാൻ വേദനയ്ക്കാവില്ല. ഇവിടെ വേദന ശാപമായിത്തീരുന്നു.

ഡോ.ദിവാകരൻ: നമ്മുടെ പ്രവൃത്തിയിൽ ഒരാത്മീയ തലമുണ്ട്. വേദനയെയും ആത്മീയതയെയും സാമൂഹ്യതയെയും വേർതിരിച്ചു ചർച്ച ചെയ്യാനാവില്ല. ഒന്ന് മറ്റൊന്നുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്.

മുരളീധരൻ രാജാ: വേദന സമഗ്രമാണ്, ശാരീരികം, മാനസികം, ആത്മീയം...

റീത്ത: ശാരീരിക വേദനയെക്കാളേറെ മാനസികമായ വേദന നമ്മെ കഷ്ടപ്പെടുത്താറുണ്ട്. കാൻസറുള്ള ഒരു വ്യക്തി അഭിമുഖീകരിക്കുന്നത് ശാരീരിക വേദനയുടെ കാഠിന്യം മാത്രമല്ല. കുടുംബപ്രശ്നങ്ങൾ. വൈകീട്ടത്തെ അരി എങ്ങനെ വാങ്ങാം? മകളെ എങ്ങനെ കെട്ടിച്ചയയ്ക്കാം? പഠിപ്പിക്കാം? ശാരീരിക വേദനയ്ക്കു ചില മരുന്നുകൾ കൊടുക്കാം. മറ്റുള്ളവയ്ക്കോ?

ഇന്ദിര: ഇതിനെപ്പോലെത്തന്നെ പ്രധാനമല്ലേ, നാം തീർത്തും അവഗണിക്കപ്പെടുന്നതായുള്ള വേദന, സ്നേഹിക്കാനാരുമില്ല, നോക്കാനാരുമില്ല, അനാഥത്വത്തിന്റെ, നിരാലംബത്തിന്റെ വേദന. സാന്ത്വന കേന്ദ്രത്തിലെ ഡോക്ടർക്കോ സന്നദ്ധസേവകർക്കോ ഈ വേദനയ്ക്ക് എന്തു പരിഹാരമാണ് കൊടുക്കാനാവുക? മൊത്തം സമൂഹം ഉണർന്നില്ലെങ്കിൽ...

രാധ: പാവപ്പെട്ടവരുടെ വേദനയെ മാത്രം അഭിസംബോധന ചെയ്താൽ പോരാ. ഇടത്തട്ടുകാരുടെയും അതിനു മേലുള്ളവരുടെയും വേദന. മക്കൾ വിദേശത്ത്. വൃദ്ധരായ മാതാപിതാക്കൾ അവഗണിക്കപ്പെടുന്നതിന്റെ വേദന....

നിജ: വേദനയനുഭവിക്കാത്തവരായി ആരുമില്ല. ശാരീരിക വേദനയേക്കാൾ തീവ്രമാണ് മാനസിക വ്യഥ.

റോസിലി ജോർജ്ജ്: എല്ലാ അവയവങ്ങളും (Systems) പ്രവർത്തിക്കുന്നുയെന്നതിന്റെ തെളിവാണോ വേദന....

മുരളീധരൻ രാജാ: എന്തുകൊണ്ട് വേദന എന്നത് പ്രധാനമാണ്...

ഡോ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ: കുട്ടിക്ക് ചെയ്ത തെറ്റിന് സ്കൂളിലും വീട്ടിലും ശിക്ഷ കിട്ടാറുണ്ട്. അത് വേദനയാണ്. പതിനാറ് വയസ്സുള്ള ഗീത എല്ല് കാൻസറായി എത്തുന്നു. അവൾക്ക് കൊടിയ വേദന. അവൾ നിത്യവും രണ്ടുനേരം അമ്പലത്തിൽ പോകാറുണ്ട്. പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട്. അവൾ ചോദിക്കുന്നു, എന്തിന് ഞാൻ ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു?

ഡോ.ദിവാകരൻ: വേദനയ്ക്ക് അർത്ഥമെന്ത്? വേദന ശിക്ഷയല്ല. സാന്ത്വനചികിത്സ മറ്റൊരു സവിശേഷ വൈദ്യശാസ്ത്ര ശാഖയല്ല. സഹനത്തിനു പിന്നിലെ അവസ്ഥ ആരായലാണ്. രോഗിയുടെ കൂടെ വൈകാരികവും മാനസികവുമായ അനുയാത്രയിലൂടെയേ വേദനയുടെ എല്ലാതരം അർത്ഥങ്ങളും തെളിഞ്ഞുവരൂ. വേദന മനുഷ്യന്റെ സ്ഥായിയായ ഭാവമാണ്. എന്നാൽ സഹനത്തിൽ എന്തർത്ഥമാണുള്ളത്?

സ്കറിയാ: വേദനയില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ....

മുരളീധരൻ രാജാ: വേദനയിൽനിന്നും ചിലത് പഠിക്കാനുണ്ട്...

അരവിന്ദാക്ഷൻ: Pain and suffering ന് അതേ അനുഭവം പങ്കിടുന്ന വാക്കുകൾ മലയാളത്തിലില്ല. ഏകദേശം ഇങ്ങനെ പറയാം- വേദനയും പീഡാനുഭവവും. പക്ഷേ അത് കാര്യങ്ങൾ മുഴുവനായി സംക്രമിപ്പിക്കുന്നില്ല. ക്രിസ്തുവിന്റെ പീഡാനുഭവത്തിൽനിന്നാണ് പെയിൻ ആന്റ് സഫറിങ്ങുണ്ടാകുന്നത്... വേദനയുടെ തീക്ഷ്ണത വ്യക്തിഗതമാണ്.

മുരളീധരൻ രാജാ: രോഗിയുടെ വിശ്വാസം അയാളുടെ രക്ഷയ്ക്കെത്തുന്നു. നമ്മുടെ അഭിപ്രായമല്ല. രോഗിയുടെ മാനസികനിലയും വിശ്വാസവും സർവപ്രധാനമാണ്. വേദന സാമൂഹികമായ അന്തരീക്ഷത്തിനനുസരിച്ചും വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആത്മീയതയും പ്രധാനമാണ്.

റോസിലി: രോഗിയുടെ വ്യക്തിത്വം, വിശ്വാസം, ആത്മീയത എന്നിവ പ്രധാനം. രോഗിയുടെ മതം ഏതോ അത് നിർണ്ണായകമാണ്.

അരവിന്ദാക്ഷൻ: മതമെന്നതുകൊണ്ട് മതത്തിനുള്ള ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളല്ല അർത്ഥമാക്കേണ്ടത്. മതത്തിന്റെ അന്തർധാര. അത് മനുഷ്യനെ മനുഷ്യനാക്കുന്ന സംസ്കാരത്തിന്റെ ഒരു ധാതുവാണ്. വേദനയിൽ അത് പ്രധാനമാണ്.

തമ്പി കൊള്ളന്നൂർ: മനക്കരുത്ത് കാൻസറിന്റെ വേദന നേരിടാൻ പരിഹാരമാണോ? ദൈവവിശ്വാസം രക്ഷപ്പെടുത്തുമോ?

ഡോ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ: എനിക്കൊരു ദൈവത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാം. ദൈവം ചിലർക്ക് ഊന്നുവടി ആവശ്യമാണ്. ചിലർക്ക് വേണ്ട. ചില സമയങ്ങളിൽ ഊന്നുവടി വേണ്ടിവരും. കടുത്ത ദൈവവിശ്വാസിയായ ഒരു രോഗി എന്റെ കൈപിടിച്ചുകൊണ്ട് എനിക്കെന്തുകൊണ്ട് കടുത്ത വേദനയുള്ള ഈ കാൻസർ രോഗം ദൈവം തന്നു എന്ന്

ചോദിച്ചാൽ മറുപടിയില്ല. മറുപടി പറയാൻ കഴിയുമായിരുന്നെങ്കിൽ നമുക്കവരെ ഒരുപാട് ആശ്വസിപ്പിക്കാമായിരുന്നു.

സ്കറിയാ: ഒരാളുടെ രണ്ട് കാലും രണ്ട് കയ്യും നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടും അയാൾ തൃപ്തിയായി ജീവിക്കുന്നു. യാതൊരു പ്രശ്നവുമില്ല. എന്നാൽ ഒരു കൈ നഷ്ടപ്പെട്ടവൻ അതിന്റെ പേരിൽ ദൈവത്തെ നിഷേധിക്കുന്നു.

റോസിലി: ഒരാൾ ജനിച്ചാൽ മരണം നിശ്ചയം. അതിനിടയിലുള്ള വേദനയാണ് ജീവിതം. അതെങ്ങനെ ജീവിക്കത്തക്കതാക്കാം, അതാണ് എന്റെയും നിങ്ങളുടെയും പ്രശ്നം, ഉത്തരവാദിത്തം...

ഭാഗ്യലക്ഷ്മി: പ്രകൃതിയിലെ പ്രപഞ്ചരഹസ്യങ്ങൾ ഇന്നുവരെ പൂർണ്ണമായി തെളിയിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. അതിന് ശ്രമിക്കുന്നതും വിഡ്ഢിത്തമാണ്. ജനനം കൃത്യസമയം പ്രവചിക്കാൻ വയ്യ. മരണവും അതുപോലെത്തന്നെ. ഒരു പാത്രത്തിൽ അതിൽ കൊള്ളാവുന്നതിൽ കൂടുതൽ നിറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞാൽ പുറത്തേയ്ക്ക് ഒഴുകിപോയേ പറ്റൂ. അതുപോലെ ഓരോ മനുഷ്യന്റെയും ശരീരത്തിൽ നശിക്കേണ്ടതു നശിച്ചുപോയേ പറ്റൂ. അത് പ്രകൃതി നിയമമാണ്, ദൈവശിക്ഷയല്ല. പ്രകൃതിയിൽ ജീവിക്കുന്ന എല്ലാറ്റിനും വേദനയുണ്ട്. മനുഷ്യൻ തുറന്ന് പറയുന്നു, അതിനുള്ള കഴിവുള്ളതിനാൽ, വേദനയുടെ തീവ്രത അളക്കുക എന്നത് പ്രായോഗികമല്ല. കണ്ണു കാണാത്ത വിദേശിയുടെ മുമ്പിൽ പാൽപായസം വെച്ചിട്ട് വെളുത്തതാണ്, മധുരമുള്ളതാണ് എന്ന് പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാവില്ല. വേദനയും അങ്ങനെയല്ലേ? തലവേദന, കാൽതട്ടി മുട്ടിയ വേദന ഒക്കെ നമ്മൾ അറിയുന്നുണ്ട്. ദൈവം, അല്ലാഹു, അയ്യപ്പൻ, ഈശോ നമ്മുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത് കുരിശിലോ മരുഭൂമിയിലോ പുലിപ്പുറത്തോ അല്ല. നമ്മുടെ രൂപത്തിലാണ്, കാരുണ്യം, സേവനം, സ്നേഹം എന്നീ രൂപങ്ങളിൽ. അങ്ങനെയാണ് സാന്ത്വനചികിത്സാ ഉണ്ടാകുന്നത്. വേദനയെ അളക്കണ്ട. ദൈവസ്നേഹം തിരക്കണ്ട. പ്രപഞ്ചരഹസ്യം ചോദ്യം ചെയ്യണ്ട. ഉത്തരമില്ല. അന്വേഷണമേ ഉള്ളൂ. വേദന തർക്കിക്കേണ്ട വിഷയമല്ല.

ഡോ. സതീശൻ: ദൈവം ഉണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചാൽ! ഒരു പാട് രോഗികളെ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. വളരെ കുറച്ചു പേരേ ദൈവത്തെപ്പറ്റി ചോദിച്ചിട്ടുള്ളൂ. “കണ്ണ് തുറക്കാത്ത ദൈവങ്ങളെ, കരയാൻ അറിയാത്ത, ചിരിക്കാൻ അറിയാത്ത കളിമൺപ്രതിമകളെ,” എന്ന പാട്ടാണ് ഓർക്കുക.

ഗോകുൽദാസ്: എനിക്ക് രോഗികളെ കാണുമ്പോൾ സിമ്പതിയാണ് തോന്നുക. ദയനീയാവസ്ഥ പങ്കുവയ്ക്കുന്നില്ലെങ്കിലും വിഷമം മനസ്സിലാകാറുണ്ട്. എന്തുകൊണ്ടാണ് എന്നറിയില്ല. ഞാൻ ആ സ്ഥാനത്ത് വന്നാൽ എന്ന ചിന്ത കൊണ്ടല്ല. ശ്വസിക്കുന്ന എല്ലാറ്റിനോടും കാരുണ്യം, അതാണ് മുന്നിട്ടു നിൽക്കാറ്. അതായത് കരുണ. എമ്പതിയല്ല. എന്റെ വീട്ടിലെ പട്ടിക്കുട്ടിയുടെ അവസാന നിമിഷം ഞാനതിന്റെ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. വേദനകൊണ്ട് അത് ഒരു മനുഷ്യനെപ്പോലെ കരഞ്ഞിരുന്നു. അതിനെ പതുക്കെ പുറത്തു തലോടിയിരിക്കുമ്പോൾ കരച്ചിൽ നിറുത്തും. ഇടയ്ക്ക് ഞാനൊന്നു മയങ്ങിയപ്പോൾ അത് വീണ്ടും കരഞ്ഞു. തൊട്ടിരുന്നപ്പോൾ കരച്ചിൽ നിറുത്തി. എങ്ങനെയാണ് അതിനാശ്വാസം കിട്ടുന്നത്? അറിയില്ല. നാളെ ഞാൻ പട്ടിയുടെ രോഗാവസ്ഥയിൽ എത്തും എന്നൊന്നും ചിന്തിച്ചിട്ടില്ല. എന്നിൽ കരുണ ഉണ്ടായിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടായിരിക്കും ഇങ്ങനെ സംഭവിച്ചത്. കാരുണ്യം ഏറെ എന്നിൽ ഉള്ളതുകൊണ്ടാണ്, ഞാൻ പാലിയേറ്റീവിൽ വന്നതും. എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും കാരണം, അതിൽ എനിക്ക് ആത്മസുഖം ഉണ്ട്.

രാധ: സിമ്പതിയും എമ്പതിയും പറഞ്ഞല്ലോ. ഈയടുത്ത ദിവസം ഒരു കാര്യം ഉണ്ടായി. കേച്ചേരിയിൽ. നളിനി എന്ന രോഗി. രണ്ടുമൂന്ന് ചെറിയ കുട്ടികളുണ്ട്. നളിനിയുടെ ഭർത്താവ് പറഞ്ഞു, “കുട്ടികൾക്ക് അമ്മയായി അവൾ കുറച്ച് ദിവസം കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ...” രണ്ട് ദിവസത്തിനുശേഷം അങ്ങേർ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു, നളിനിക്ക് അസുഖം കൂടുതലാണ്, ഒന്ന് വന്ന് നോക്കണം. ചെല്ലാം എന്നു പറഞ്ഞെങ്കിലും എനിക്ക് സുഖമില്ലായിരുന്നതിനാൽ പോകാനായില്ല. പിറ്റേന്നാൾ രോഗി മരിച്ചതായി അറിവ് കിട്ടി.(രാധ വാക്കുകൾ തൊണ്ടയിൽ കുരുങ്ങി തേങ്ങി...) രോഗിയുടെ മരണം എനിക്ക് വളരെ വിഷമം തന്നെയാണ്. അവിടെ എമ്പതിയൊന്നുമില്ല.

(വർത്തമാനം രോഗിയുമായി ഇടപെടുമ്പോഴത്തെ അനുഭവത്തിലേയ്ക്ക് നീങ്ങി)

റോസിലി: ഒരു രോഗിക്ക് സാന്ത്വനസ്പർശം വളരെ പ്രധാനമാണ്. ഒരാളും മരിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. രോഗിയുടെ കൂടെ ഇരിക്കാൻ തോന്നും. വളരെ അധികം സ്നേഹവും കാരുണ്യവും തോന്നും.

എൽസി: പണി ചെയ്യാൻ പറ്റാത്ത സാമ്പത്തിക ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ഒരാളെയാണ് ഞാൻ കാണുന്നത്. എങ്കിൽ എന്ത് ചെയ്യണം എന്നാലോചിക്കും. ഒരു കുട്ടിയാണെങ്കിൽ കലാപരമായി എന്തൊക്കെ ചെയ്തുകൊടുക്കാൻ പറ്റും എന്ന് ചിന്തിക്കും.

ഇന്ദിര: ഒരു രോഗിയെ കാണുമ്പോൾ എനിക്ക് സങ്കടം വരാറുണ്ട്. പക്ഷേ പുഞ്ചിരിയോടെയാണ് രോഗികൾ എന്നോട് സംസാരിക്കാറ്. അവരെ തൊട്ട് നമ്മൾ സംസാരിക്കുന്നതോടെ അവരുടെ മുഖം സന്തോഷമാകുന്നു. റോസിലി എന്ന സ്ത്രീ നിരങ്ങി നിരങ്ങിയാണു മുന്നോട്ട് നീങ്ങുന്നത്. എന്നിട്ടും അവർ ചിരിച്ചുകൊണ്ടാണ് ക്ലിനിക്കിലെത്തുന്നത്. “വയ്യെങ്കിൽ ഇവിടെ വരണ്ട, മരുന്നുകളും സാധനങ്ങളും വീട്ടിലെത്തിക്കാം” എന്ന് ഞാൻ പറയുമ്പോൾ, നിങ്ങളെയൊക്കെ ഒന്ന് നേരിട്ട് കാണാലോ. എന്നേക്കാൾ വേദനയുള്ളവർ ഇല്ലേ, ചേച്ചി,” അവർ ചോദിക്കും. ഇത് എനിക്കൊരു പാഠമാണ്.

സീന: ഒരു രോഗിയെക്കാണുമ്പോൾ നാളെ ഈ അവസ്ഥയിൽ ഞാനെത്തിയാൽ എന്ത് ചെയ്യും എന്ന് ചിന്തിക്കാറുണ്ട്. ഇവരുടെ ആ ധൈര്യം എനിക്ക് കിട്ടുമോ?

ഹെലൻ: രോഗിയെ സമീപിക്കുമ്പോൾ കരുണയാണ് എന്നിൽ.

മീനാക്ഷി: വരുന്ന രോഗിയെക്കാൾ കൂടുതൽ വേദനിക്കുന്ന രോഗികളെ കാണുമ്പോൾ അതിൽ ആശ്വാസം നിഴലിക്കുന്നത് കാണാം, തനിക്കിത്രയല്ലേ ഉള്ളൂ, എന്നേക്കാൾ വേദനിക്കുന്നവരുണ്ടല്ലോ.

തമ്പി: ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ വേദനയെക്കുറിച്ചാണ് ഞാൻ കൂടുതൽ ചിന്തിക്കാറ്.

അച്ചുതൻ: ഹോംകെയർ പോകുമ്പോഴും റജിസ്റ്ററിൽ Expired എന്ന് എഴുതുമ്പോഴും വിഷമം തോന്നാറുണ്ട്.

ശശികുമാർ രാജ: ചെറിയ ചെറിയ വേദനകളിൽ ജീവിക്കുന്ന രോഗികളെ കാണുമ്പോൾ പോലും എനിക്ക് വേദനിക്കാറുണ്ട്.

റോസിലി: വേദനിക്കുന്നവരെ വാക്കുകൊണ്ടും തലോടൽകൊണ്ടും ഞാൻ ആശ്വസിപ്പിക്കാറുണ്ട്.

റീത്ത: രോഗികളെ കാണുമ്പോൾ ഇങ്ങനെ എനിക്കും വന്നാലോ എന്ന് ആലോചിച്ചു പോകും. "ഞങ്ങളുടെ വേദന നിങ്ങളറിയുന്നുണ്ടല്ലോ"യെന്ന് പല വീട്ടുകാരും പറയാറുണ്ട്. ദൈവം വന്നപോലെ തോന്നുന്നു എന്നും.

ദീപ്തി: ഇങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന കുറച്ചാളുകൾ ഉണ്ടല്ലോ.

നിജ: സാമൂഹ്യസേവനത്തിന് എന്നെ വിട്ടത് നന്നായി, അമ്മ പറയും. അച്ഛനെ ആസ്പത്രിയിൽ കിടത്തിയപ്പോൾ, പണം കടം വാങ്ങേണ്ടിവന്നു. എന്നാലും തൊട്ടടുത്ത കട്ടിലിലെ കുഞ്ഞിന്റെ ആൾ പണമില്ലാതെ വിഷമിക്കുമ്പോൾ കടം വാങ്ങിയത് എടുത്തുകൊടുക്കാൻ തുനിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അമ്മയാണ് തടയുക... ബസ് സ്റ്റോപ്പിലെ രോഗിയെയും ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ നിൽക്കാറുണ്ട്. എനിക്ക് അസുഖമുണ്ടായാൽ, ബന്ധുക്കൾ കാണാൻ വരണം എന്നാഗ്രഹിക്കും.

ഗീത: കരുണയാണ് ഭാവം.

ഭാഗ്യലക്ഷ്മി: രോഗിയുടെ മുമ്പിൽ രജിസ്ട്രേഷൻ നേരത്ത് അവർ പറയുന്നത് ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കും. വേദന അറിയും; രോഗത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കും. വേദനയില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ അവസരം എല്ലാവർക്കും വേണ്ടതാണ്. അതിൽ കൂടുതൽ ചിന്തിച്ചിരിക്കാറില്ല. കാരണം പതിനാല് ബന്ധുക്കൾ എന്റെ വീട്ടിൽ കാൻസറായി മരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പലരേയും പരിചരിക്കാനും ആശ്വസിപ്പിക്കാനും പണം കണ്ടെത്താനും ഞാൻ തന്നെ വേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. അമ്മ രണ്ടരവർഷമായി രോഗിയായി കിടന്നപ്പോൾ, ഇനിയും കഷ്ടപ്പെടുത്താതെ രക്ഷിച്ചൂടെ എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടുണ്ട്. മരുന്നിൽ നരകിച്ച് മുന്നോട്ട് പോകേണ്ടതുണ്ടോ? ഇപ്പോൾ കാൻസറായി മരിച്ചു എന്നു കേട്ടാലും ഒന്നും തോന്നാറില്ല. വേദനയിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കപ്പെട്ടല്ലോ.

ഡോക്ടർ സതീശൻ: ഒരു ഡോക്ടറെന്ന നിലയിൽ വേദന മാറ്റാൻ പ്രവർത്തിക്കണം എന്നാണ് തോന്നുക. സാധാരണ മനുഷ്യനായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ നിസ്സഹായവസ്ഥയിൽ വിഷമവും.

മുരളീധരൻ രാജാ: ഇത്രയൊക്കെ ചെയ്യാൻ പറ്റുന്നുള്ളൂ എന്ന സങ്കടമാണധികവും ഒരു പാട് വേദനയുടെ ലോകത്ത്.

ഡോ.ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ: രോഗിയെ കാണുമ്പോൾ, ഒരു വെല്ലുവിളിയാണ്. മനസ്സിൽ ആദ്യം തോന്നുക. രാധേടത്തിയെപ്പോലെ അതിവൈകാരികത നൂറ് ശതമാനം ശരിയല്ല. അത് പിന്നീട് ജീവിതത്തിൽ പല പ്രശ്നങ്ങൾക്കും കാരണമാകും.

ഡോ. ദിവാകരൻ: രോഗിയുടെ രോഗം മാറ്റിയെടുക്കണം എന്ന ചിന്തയാണാദ്യം. ശ്വാസം കിട്ടാത്ത അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുന്നതേ വേദനാകരം. മരണത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, ശ്വാസം കിട്ടാതെ പിടയുന്നതോർക്കും. തീയിൽ മരിക്കാൻ ഭയമില്ല. പക്ഷേ വെള്ളത്തിൽ കിടന്ന് മരിക്കാൻ.... ശ്വാസം കിട്ടാതെ വരുന്ന രോഗികളുടെ കാര്യത്തിൽ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധിക്കാറുണ്ട്. സ്വകാര്യ ആസ്പത്രിയിൽ ജോലി ചെയ്യുമ്പോൾ പിരിമുറുക്കം കുറവാണ്. ഇവിടെ ക്ലിനിക്കൽ രോഗികളുമായി ഇടപെടുമ്പോൾ, നിസ്സഹായവസ്ഥ അറിയുമ്പോൾ ക്ഷീണിതനാകുന്നു. എനിക്ക് എന്തെങ്കിലും ചെയ്യണം എന്നത് എന്റെ വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്.

സ്കറിയ: ഹോം കെയറിന് പോകുമ്പോഴും രോഗികളുമായി ഇടപെടുമ്പോഴുമാണ് ഞാനെത്ര ചെറുതാണ്' എന്ന് മനസ്സിലാകുക. എന്റെ ചിന്തയും പ്രവർത്തനവും എത്ര നിസ്സാരം. എന്നെ മാറ്റിപ്പണിയുന്നതിന് ഇത് കാര്യമായ പങ്ക് വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഉഷ: വേദിനിക്കുന്ന രോഗിയെ കാണുമ്പോൾ അവർക്കുവേണ്ടി എന്ത് ചെയ്യാൻ എനിക്കു കഴിയും എന്നാണ് ചിന്തിക്കുക.

ഡോ. ദിവാകരൻ: വേദന, സാമൂഹ്യത, ആത്മീയത ഇവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ക്ലിനക്കിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെ അനുഭവങ്ങളാണ് നമ്മൾ സംസാരിച്ചത്. വേദനയ്ക്ക് ആത്മീയതയുമായി ബന്ധമുണ്ട്; അത് നടക്കുന്നത് ഒരു സാമൂഹിക പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് എന്നും ചർച്ചയിൽ പങ്കെടുത്തവർക്കെല്ലാം ഉണ്ട്. ആത്മീയത, നിർവചിക്കാൻ എളുപ്പമല്ല. ഓരോരുത്തർക്കും ഓരോ കാഴ്ചപ്പാടാണ്. കോഴിക്കോട് വളണ്ടിയർ മീറ്റിൽ ഒരനുഭവം. ചർച്ച കഴിയാറായപ്പോൾ സന്ധ്യയായി. ഇനി ആത്മീയതയെപ്പറ്റിയാകാം എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ ഒരാൾ പറഞ്ഞു, അയ്യോ ഇപ്പോൾ വേണ്ട. എനിക്ക് രാത്രി ഉറങ്ങാൻ പേടിയാകും. ആത്മീയത അത്രയും അപകടം പിടിച്ചതാണ് പലർക്കും. ആത്മീയതയ്ക്ക് ഒരു പൊതുവായ കാഴ്ചപ്പാട് ഉണ്ടാകാൻ എളുപ്പമല്ല. ഓരോരുത്തരുടെയും വിശ്വാസവും കാഴ്ചപ്പാടും വ്യത്യസ്തമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഒരു രോഗിയുമായി ആത്മീയകാര്യത്തിൽ സംസാരിക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ കാഴ്ചപ്പാട് കടന്നുവരാതെ ശ്രദ്ധിക്കണം. മതപരമായ ചിഹ്നങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാതിരിക്കാൻ നോക്കണം. ഒരു രോഗിയുടെ വിശ്വാസം, അനുഭവം, അതിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന നിഗമനങ്ങൾ പൊതുവായി എടുക്കവയ്യ. എനിക്ക് ഒരു വേദനയുണ്ടായപ്പോൾ ഞാൻ ചുവന്നരത്ത കഷായം കുടിച്ചു. അത് വളരെ ആത്മാർത്ഥമായി വേറൊരാളോട് പറഞ്ഞാൽ ദോഷമാകും. സാധാരണക്കാരന് ഉത്തരവാദിത്വം ഉണ്ടാകണമെന്നില്ല. ഒരു ഫിസിഷ്യനാകുമ്പോൾ ഉത്തരവാദിത്വത്തോടുകൂടിവേണം. ഇത് സാന്ത്വന ചികിത്സാരംഗത്തുള്ള പ്രവർത്തകർക്കും ബാധകമാണ്. അതിന്റെ നിയമാവലികൾ പാലിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥം. രോഗി തന്റെ രോഗം ശിക്ഷയാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഖണ്ഡിക്കേണ്ട കാര്യമില്ല. അയാൾക്ക് അത് സ്വയം അന്വേഷിക്കാനുള്ള (explore) വഴിയായി കാണണം.

മുരളീധരൻ രാജാ: ശിക്ഷയാണ് എന്ന് ഒരു രോഗി പറയുമ്പോൾ അയാൾ അങ്ങനെ പറയാനുള്ള കാരണം എന്താണ് എന്ന് ചോദിക്കണം. അയാളുടെ വിശ്വാസമോ അനുഭവമോ ആയിരിക്കും അങ്ങനെ പറയിപ്പിക്കുന്നത്. കൂടുതൽ സംസാരിച്ച് അയാളുടെ ചിന്തകളുടെ സഹയാത്രികനാകുക. അപ്പോൾ അയാൾക്ക് നമ്മൾ സഹായമായേക്കും.

ഇന്ദിര: അമ്പലത്തിൽ പോകാറില്ല, വഴിപാട് കഴിക്കാറില്ല അതിന്റെ ശിക്ഷയാകുമോയെന്ന് ചോദിച്ചാൽ അതൊന്നുമല്ല പ്രധാനം, ഈ പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ഒരു ശക്തിയുണ്ട്, ദൈവം, അതിൽ ഉറച്ചുവിശ്വസിക്കണം, നിങ്ങളെ ശിക്ഷിക്കുകയില്ല, എന്നെല്ലാം പറഞ്ഞ് സമാധാനിപ്പിക്കാമോ രോഗിയെ?

മുരളീധരൻ രാജാ: നമ്മുടെ വിശ്വാസങ്ങളൊന്നും അടിച്ചേൽപ്പിക്കാതെ, അവരെ സ്വതന്ത്രമായി സംസാരിക്കാൻ അനുവദിക്കുമ്പോൾ, രോഗിക്ക് ഉടനെ ആശ്വാസം കിട്ടിയില്ലെങ്കിലും, വീട്ടിൽ ചെന്ന് ഒറ്റയ്ക്കിരുന്ന് ആലോചിക്കുമ്പോൾ ആശ്വാസം കിട്ടിയേക്കും.

ഡോ. ദിവാകരൻ: രോഗി രോഗം ശിക്ഷയാണോയെന്ന് ചോദിക്കുമ്പോൾ അതയാളുടെ സുചിന്തമായ ഒരു തീരുമാനമല്ല. അയാളുമായി സംസാരിച്ച് ഉൾക്കാഴ്ച ഉണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കാം.

ചോദ്യം: താരതമ്യം നല്ലതാണോ?

ഡോ. ദിവാകരൻ: അത് വേണ്ട. അത് രോഗിയുടെ പ്രാധാന്യത്തെ നിസ്സാരവൽക്കരിക്കുന്നപോലെ തോന്നും. എന്റെ കാര്യം അത്ര പ്രധാനമല്ല, എന്നേക്കാൾ പ്രാധാന്യം മറ്റൊരാൾക്കാണ് എന്ന ചിന്തയുണ്ടാകും. രോഗിയിൽ സ്വന്തം ഉൾക്കാഴ്ച ഉണ്ടാക്കാൻ പ്രേരകമാകണം. വാഗ്വാദങ്ങൾ, കാര്യകാരണബന്ധങ്ങൾ ഒന്നും ഗുണം ചെയ്യില്ല. നമുക്ക് ഒരു എളുപ്പമായ വഴിയില്ല. പ്രാർത്ഥനയുടെ കാര്യത്തിലും ഇതു തന്നെ. അതുപോലെ ഒരു രോഗിയോട്, അവരുടെ ബന്ധുക്കളോട് നന്നായി പ്രാർത്ഥിക്കൂ എന്ന് പറയുന്നത് ശരിയല്ല. അവർ അവരുടെ രീതിയിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നുണ്ടാകും. അതു ശരിയല്ല, അതുപോരാ എന്ന രീതിയിൽ സംസാരിക്കാൻ പാടില്ല.

ഗോകുൽദാസ്: ആത്മീയതയെക്കുറിച്ചുള്ള എല്ലാ ചർച്ചയിലും നമ്മൾ ദൈവത്തെ കൊണ്ടുവരുന്നു. സങ്കടങ്ങളും പ്രശ്നങ്ങളും വരുമ്പോൾ ദൈവത്തോടടുക്കുന്നു. എന്റെ കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് സന്തോഷമുള്ളപ്പോഴാണ് ദൈവത്തോട് അടുപ്പം. സങ്കടം വരുമ്പോൾ കടുത്ത കോപമാണ് തോന്നുക.

ഡോ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ: രോഗി പ്രാർത്ഥനകൊണ്ടോ ധ്യാനം കൊണ്ടോ സുഖം കിട്ടുന്നു എന്നു പറയുമ്പോൾ അതിനെ ഖണ്ഡിക്കേണ്ടതില്ല. അയാളുടെ വളരെക്കാലത്തെ അനുഭവത്തിന്റെ വിശ്വാസമായിരിക്കും. അതിനോട് നമുക്ക് വിയോജിപ്പുണ്ടാകാം; പ്രകടിപ്പിക്കേണ്ട കാര്യമില്ല.

മുരളീധരൻ രാജാ: എന്റെ ഇവിടുത്തെ അഞ്ചു വർഷത്തെ അനുഭവത്തിൽ രോഗികളിൽ ഭൂരിഭാഗവും ദൈവവിശ്വാസികളാണ്. ഈശ്വരവിശ്വാസിക്കും നിരീശ്വരവാദിക്കും സഹിക്കാനുള്ള കഴിവ് വ്യത്യസ്തമായി തോന്നാറുണ്ട്. നിരീശ്വരവാദികളിൽ പലരും പ്രതിസന്ധികളിൽ ദൈവവിശ്വാസികളാകുന്നുണ്ട്. ആത്മബലം കൂടുതൽ വിശ്വാസിക്കാണ്.

ഗോകുൽദാസ്: മുരളി പറയുന്നതിനോട് യോജിക്കാൻ പ്രയാസമാണ്. നിരീശ്വരവാദിക്ക് ആത്മീയതയുണ്ട്. ചരിത്രത്തിലുടനീളം നിരീശ്വരവാദികൾ എത്രമാത്രം സഹിച്ചിട്ടുണ്ട്, യഥാർത്ഥ്യങ്ങളെ നേരിട്ടിട്ടുണ്ട്. ഗൗതമബുദ്ധനെയെടുക്കൂ. അദ്ദേഹത്തിന് വേദമില്ല, ദൈവമില്ല, ആത്മാവില്ല, പുനർജന്മമില്ല, മുജ്ജന്മമില്ല... വേദനിക്കുമ്പോൾ സ്വന്തം ഉള്ളിലേയ്ക്ക് നോക്കാനും മറ്റുള്ളവരുമായി പങ്കിടാനുമാണ് പറഞ്ഞത്. ഉള്ളിലേയ്ക്ക് നോക്കുന്നതാണ് ബുദ്ധം ശരണം. മറ്റുള്ളവരുമായി പങ്കിടുന്നതാണ് സംഘം ശരണം. അംബേദ്കർക്കും ദൈവമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ബുദ്ധന്റെ ആത്മീയതയേക്കാൾ ഉദാത്തമായ ആത്മീയത മനുഷ്യചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ?

ഡോ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ: ഗോകുൽദാസ് വ്യത്യസ്തമായി ചിന്തിക്കുന്നു. നല്ലത്. പക്ഷേ വിശ്വാസികളെ അവിശ്വാസികളാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അത് ശരിയല്ല. രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ അങ്ങനെയാണ്. എന്തൊക്കെ പറഞ്ഞാലും ലോകത്തിലെ ഭൂരിഭാഗവും ദൈവവിശ്വാസികളാണ്. ദൈവവിശ്വാസം ഒരൂന്നുവടിയാണ്, എനിക്കിപ്പോൾ ഊന്നുവടി ആവശ്യമില്ല. ആവശ്യം വന്നേയ്ക്കാം.

ഗോകുൽദാസ്: ഞാനിത്രയേ പറയുന്നുള്ളൂ. ആത്മീയത ദൈവത്തിന്റെ കുത്തകയല്ല.

സ്കറിയാ: നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന കർമ്മത്തിനു തിക്തഫലമാണ് കിട്ടുന്നതെങ്കിലും നിങ്ങൾ തുടർന്നും കർമ്മം ചെയ്യുന്നുവെങ്കിൽ നിങ്ങളാണ് ദൈവവിശ്വാസി.

ഗോകുൽദാസ്: എന്റെ വിയോജനക്കുറിപ്പ് രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ഞാൻ ദൈവവിശ്വാസിയാണ്. ഞാൻ ഒരു ദൈവത്തെ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ഉള്ളിലുള്ള വിളക്കാണ് എനിക്ക് ദൈവം.

രാധ: സാധാരണ ആളുകൾ എനിക്ക് നന്നാവണേയെന്നാണ് പ്രാർത്ഥിക്കാറ്. ഞാൻ മറിച്ചാണ്.

ഡോ. ദിവാകരൻ: രാധേടത്തി തുടങ്ങിയത് ‘ലോകാ സമസ്തോ സുഖിനോ ഭവന്തു” എന്നാണല്ലോ.

രാധ: എന്റെ അനുഭവമാണ് കാരണം. അമ്പലത്തിൽ പോകുമ്പോൾ നിസ്സംഗഭാവമാണ്. മറ്റുള്ളവർക്കു വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ അവരുടെ വേദനയുടെ പങ്ക് എനിക്കും ഇരിക്കട്ടെ എന്ന് ദൈവം കരുതുന്നുണ്ടാവും. എനിക്കതിഷ്ടമാണ്.

അരവിന്ദാക്ഷൻ: രാധേടത്തിയെപ്പോലുള്ളവർ ഒരു തരം ദിവ്യമായ ഉന്മാദത്തിലാണ്. അവർ രക്തസാക്ഷികളാകാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു. നമുക്ക് നമ്മുടെ വർത്തമാനം അവസാനിപ്പിക്കേണ്ട സമയമായി. എല്ലാവരും പറഞ്ഞതിൽനിന്ന് ഒരു കാര്യം വ്യക്തമാണ്. വേദനയ്ക്കോ ആത്മീയതയ്ക്കോ എളുപ്പമാർഗ്ഗങ്ങളില്ല. നാം നിസ്സാരരായ അന്വേഷകരാണ്, എന്താണ് വേദന, ആത്മീയത എന്ന് നാം ചോദിക്കുന്നു. രോഗികൾക്കൊപ്പം സഹയാത്രികരായി അവരുടെ വേദന കുറയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു, ആത്മീയതയിൽ പങ്കുചേരുന്നു. ഇത്രയൊക്കെ പറയുമ്പോഴും എനിക്ക് തോന്നുന്നു, അടിസ്ഥാനപരമായി മനുഷ്യൻ ക്രൂരനല്ലേ? അല്ലെങ്കിൽ ഭൂമിയിൽ ഇത്ര ദുരിതങ്ങളും വേദനകളും ഉണ്ടാകുമോ?

(ഈയവസരത്തിൽ എല്ലാവരും അരവിന്ദാക്ഷൻ പറഞ്ഞത് തെറ്റാണെന്നും മനുഷ്യൻ കാരുണ്യവാനാണെന്ന് അർത്ഥശങ്കക്കിടയില്ലാത്തവിധം സമർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു.)

• • • • • • • • • • • • • • •